
La clau de volta

ANTONI MIR *

Qualque cosa en comú tendran l'aparició l'any 1962 de "Nosaltres els valencians" i la creació d'una entitat que, denominada Obra Cultural Balear i com el seu nom indica, havia de dedicar la seva activitat a promoure la llengua i la cultura catalanes a les illes Balears i des de les Balears. Per una part, començava el compte enrere de la llarguíssima travessia sota el desert franquista. Per l'altra, començava un període històric en què es produeix una profunda i radical transformació econòmica i d'estructura social, una transformació mal vista en tots els ordres de la societat de les illes, en la qual actuen alhora factors de desnacionalització i factors de nacionalització. Entre els factors de cohesió i consciència nacional hem de comptar-hi el pensament de Joan Fuster, definitivament incorporat a la nostra autoidentificació com a poble, i el naixement d'entitats que des del món civil es proposaven redreçar la llengua i el país.

Des d'aleshores, Fuster va ser per a les generacions que lluitaren i aconseguiren el sistema de llibertats polítiques i nacionals un dels factors de presa de consciència, també a les Balears, on, el 1967, Josep Melià publicava l'assaig "Els Mallorquins", una mena de reflexió fusteriana sobre la realitat illenca i segurament la primera aportació intel·lectual rellevant al "mallorquinisme polític" d'ençà la guerra civil. Joan Fuster ens va ajudar a tots a ser més conscients de formar part d'un sol poble, i el nom i la idea d'uns Països Catalans

lliures és –d'una manera o altra– avui encara ben viva.

De fet, ja en parlava als anys trenta l'arquitecte mallorquí Guillem Forteza, autor de *Pel ressorgiment polític de Mallorca (1931)*, quan comparava "la nostra pàtria" a una gran volta de creueria que, per aguantar-se i tenir estabilitat, necessita concentrar els fonaments en quatre punts: "Pensin balears, catalans, rossellonesos i valencians (...que) una vegada tenguem aquests quatre pilars ben forts, podrem traçar de banda a banda les arcades diagonals que no han d'ésser més que les enlairades vies per on transcorri la sang i l'espiritualitat de la nostra terra".

I als vuitantes, Josep M. Llompart ho reblava: "Vet ací la tasca quotidiana que a tots ens pertoca. Que cada un dels nostres països aixequi la seva pròpia columna. Que cadascú en el seu propi país aprofundeixi fins a les arrels més fondes d'aquest país propi i immediat, que n'extregui la més dura pedra per tal d'anar refent la columna enderrocada, i així arribarà un moment en què, sòlides i fermes les quatre columnes, podrem coronar l'estructura amb la clau de volta de la nostra nacionalitat".

Les Balears, i crec que també el País Valencià, necessitem enfortir casa nostra, dur a terme una política lingüística clarificadora i d'extensió de l'ús de la llengua encapçalada per les nostres institucions, reforçar les institucions d'autogovern amb competències, finançament i amb l'exercici del poder autònom amb sentit de país, aixecar la pròpia columna amb solidesa i

decisió. D'aquesta manera podem coincidir avui amb moltes persones que se senten sincerament mallorquines però no entenen encara que la seva identitat de llengua i cultura es basa en la catalanitat. Que no saben que la llengua i la cultura catalanes no serien el que són sense l'aportació constitutiva i essencial de mallorquins i valencians, i que hem de reclamar el paper que ens correspon tant en la difusió i projecció de la llengua com en la defensa del mercat de consum cultural comú, i en la projecció internacional. Podem coincidir amb tots aquells mallorquins que volen per al seu país un autogovern amb cara i ulls, i no un Estatut de tercera com el d'ara.

I, probablement, també ens toca ésser capdavanters a exigir la cooperació sense reserves de les tres autonomies, perquè necessitem una política lingüística conjunta (sense menystenir el fet que, en el cas de les Balears, no hi ha hagut encara una política institucional decididament favorable a la llengua catalana, l'única que és pròpia de les illes, i que aboca la nostra llengua a la substitució accelerada) i perquè cap de les parts no se'n pot sortir tota sola; tampoc Catalunya, encara que s'ho pugui creure, tan centrada en si mateixa com des preocupada pel conjunt de l'àrea nacional i lingüística. Avui, la cooperació és més necessària que mai i s'obre camí el desacomplexament en les relacions per la via econòmica, els interessos comuns a l'euroregió, i també per la via institucional. Tot això pot quallar gràcies a les institucions recuperades

des amb els estatuts d'autonomia que, haurien d'estalonar aquest procés de forma definitiva. Ara bé, el terreny on qualsevol idea pren cos o s'esmuny com el no-res és en el dia a dia de la vida social, educativa, econòmica, política, informativa... És quan els governs respectius acorden accions conjuntes en el món educatiu, actuacions divulgatives al conjunt de l'Estat, circuits de promoció del consum cultural en llengua catalana.

Quan s'estimulen les relacions entre el teixit associatiu cívic, empresarial, social, de lleure, veïnal. Quan TV3 informa del que passa a València i a Menorca, no només perquè es veu al País i a les Illes, sinó perquè als catalans els interessa. Quan l'AVUI informa de qualche cosa que no passi només a Barcelona.

Per a nosaltres, la mallorquinitat és la base de la nostra catalanitat, com per a Fuster ho era la valencianitat. Resti el nostre reconeixement a qui fou mestre d'aquells que lluiten per la dignitat i la sobirania nacional del nostre poble. Entre els quals hi ha, no cal dir-ho, els professionals de l'ensenyament que han aixecat una a una totes les escoles que a les Balears fan avui

ensenyament en llengua catalana, per a vergonya dels poders públics i per a major orgull de la societat civil. Entre els quals hi ha els ensenyants de tot el territori que tenen davant una tasca fonamental, la d'ésser capdavanters en la difusió dins de les noves generacions tant de la idea que formam part d'un sol poble com de la realitat plural i diversa d'aquest poble.

* President de l'Obra Cultural Balear

Casa Domar Flores

ARTICLES PER A ARTISTES

**PAPERS PINTATS I PINTURES
MARCS I MOTLLURES**

**Sant Miquel, 77 - Tel. 72 14 83
07002 PALMA DE MALLORCA**

LLIBRES DE TEXT LLIBRERIA GENERAL

I CARTES NÀUTIQUES

**C./ COSTA DE SA POLS, 12.
TEL.: 725616 -07003 PALMA-**